

PLANETA PRAHA

**Materiál pro učitele
2. stupně ZV**

Obsah

1. Informace a doporučení pro učitele
2. O filmu a autorech
3. Planeta Praha – hlavní témata filmu
4. Inspirace pro výuku
5. Projekce filmu a kontakty
6. Projekt “Městské ostrovy”
7. Samostatné přílohy:
 - Obrazová příloha
 - Slovníček pojmů
 - Kvíz

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 JAK PRACOVAT S TÍMTO MATERIÁLEM

Ve spolupráci s Aeroškolou jsme pro vás zpracovali prohlubující informace o filmu Planeta Praha, jeho tvůrcích a vzniku. Najdete zde také návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky. Film se dotýká širšího spektra učiva různých vzdělávacích oborů RVP. Využijte tento materiál jako inspirační podklad a zdroj informací pro výuku na 2. stupni ZŠ.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat a jak na něj žáky připravit. Zpracovaná témata můžete rozvíjet již před samotným zhlédnutím filmu. V závěru najdete také postup, jak si objednat film pro případnou školní projekci.

1.2. VYUŽITÍ FILMU PRO VZDĚLÁVACÍ ÚČELY

Dokumentární film Planeta Praha nemá omezenou věkovou přístupnost. V rámci školy je však vhodný zejména pro všechny věkové stupně.

Film využijete jako poměrně silný inspirační zdroj pro rozbor některých témat v těchto vzdělávacích oblastech

RVP ZŠ - 2. stupeň:

- Vzdělávací oblast: Člověk a příroda
- Vzdělávací obor: Přírodopis
- Obsahové okruhy: Biologie živočichů, Ekologie
- Vybrané učivo: vývoj, vývin a systém živočichů, rozšíření, význam a ochrana živočichů, projevy chování živočichů, organismy a prostředí, vztahy mezi organismy a prostředím, populace, společenstva, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému, ochrana přírody a životního prostředí
- Obsahové okruhy: Životní prostředí
- Vybrané učivo: krajina, přírodní a společenské prostředí, typy krajín, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva
- Průřezové téma: Environmentální výchova
- Vybrané učivo: ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí,

přírodní dědictví, aktivity směřující k šetrnému chování k přírodním systémům

Doplnkový obor: Filmová a audiovizuální výchova

Vybrané učivo: hlavní prvky filmového záběru, jejich význam ve vztahu k zobrazovanému obsahu, estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace, projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovizuace

Podrobnější rozbor témat pak najdete v kapitole číslo 3.

2. O filmu a autorech

Za fascinující přírodou už nemusíte chodit do lesa. V podstatě stačí koukat z okna, vyrazit do ulic nebo do parku. Dojít na opuštěný stadion, či na skládku... Příroda je všude kolem nás, plná tajemství, dobrodružství, překvapení a nekonečné roztomilosti.

2.1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O FILMU

Planeta Praha
Česká republika, 2022, 83 minut
Produkce: Radim Procházka
Režie: Jan Hošek
Komentář: Jiří Macháček
Odborný poradce: Ondřej Sedláček
Hudba: Ivan Acher
Zvuk: Václav Flégl
Střih: Tomáš Doruška
Producent: Kuli Film – Radim Procházka
Koproducenti: Česká televize – kreativní producentka Věra Krincvajová, i/o post, atelier.coc.2022
Film podpořil: Magistrát hlavního města Prahy, Státní fond kinematografie, Norské fondy, Pražské služby, Pražská plynárenská a Městská část Praha 5, Státní fond životního prostředí ČR, Fórum ochrany přírody, Ekologická výchova
Žánr: dokument

Stručná synopse

Kolik „obyvatel“ má Praha? Tvůrci oceňovaného filmu Planeta Česko se tentokrát vydali na výpravu do betonové džungle hlavního města. Vedle nás lidí tu žijí nečekaní zvířecí sousedé, jejichž každodenní dobrodružství filmaři zaznamenali díky nejmodernějším technologiím z výjimečné blízkosti. Kde se v Praze vzali majestátní mufloni? Co si počne slípka zelenonohá, které nutrie bere možnost

ke hnízdění? Do jaké zimní skrýše se na Petříně schová roztomilý plch? A co roháč, najde svou partnerku v nočním reji zahradní restaurace? Vydejte se na vzrušující výpravu pro celou rodinu za desítkami dalších zvířecích hrdinů, kteří tajně žijí v naší metropoli.

Radim Procházka (*1975), producent filmu Přední český filmový a televizní producent. Rodina je základ státu Roberta Sedláčka získala od kritiků ocenění Nejlepší film roku 2011. Spolupracoval s Karlem Vachkem. Organizuje i zahraniční retrospektivy (mj. ve washingtonské Národní galerii) a masterclasses (mj. na Harvardské univerzitě). V poslední době se zaměřuje na mezinárodní koprodukce a filmy debutujících režisérů. Zasedá v předsednictvu Asociace producentů v audiovizí, je členem Evropské filmové akademie a českým Producer on the Move 2011. Režuruje dokumentární filmy a píše scénáře. Společně s Markem Dudou režíroval film Čí je moje dítě?, jenž byl podle poroty festivalu Academia Film Olomouc nejlepší český populárně-naučný film roku 2014. Od roku 2012 vyučuje na pražské FAMU zahraniční studenty.

Jan Hošek (*1961), režisér filmu Filmový dokumentarista, absolvent PŘF UK a FAMU. Jako režisér a scenárista se podílel na vzniku asi šedesáti dokumentárních a vědeckopopulárních pořadů zejména pro Českou televizi, ale také Ministerstvo životního prostředí či ČSOP. Natáčel v České republice, ale i v zahraničí, například na Sibiři, ve Vietnamu, Laosu, Thajsku či Indonésii. Kromě filmů se věnuje i odborné ilustraci. Jeho knižní prvotina s vlastnoručními ilustracemi Saola – aneb největší zoologické objevy se stala v přírodovědných kruzích bestsellerem. Pro rakouský ScienceVision napsal scénář k filmu o Národním parku Kalkalpen a je autorem scénáře k filmu Planeta Česko.

Jiří Petr (*1958), kameraman filmu Po skončení studií na PŘF UK studoval na FAMU a pracoval v Krátkém filmu, nyní se věnuje tvorbě dokumentárních filmů, jeho specializací je natáčení volně žijících živočichů. Jako kameraman pracoval pro Světový fond ochrany přírody v Itálii, mimo jiné na dokumentu o lovcích korálů ve Středozezemním moři. V současnosti točí pro jednu z nejvýznamnějších evropských produkcí wildlife filmů ScienceVision z Rakouska. Podílel se například na mezinárodně oceňovaném dvoudílném filmu *Dunaj – Evropská Amazonka*. Byl u realizace filmu Planeta Česko.

3. Hlavní témata filmu

Film o přírodě ve městech chtěli filmaři realizovat už dlouho. Uvědomovali si nebyvalou pestrost přírody navzdory přítomnosti člověka. Fascinovala je schopnost rostlin a živočichů nacházet si v prostoru lidských sídel vlastní pevné místo. Při natáčení ocenili překvapivá řešení, jak se vyrovnávat s překážkami a svádět neustálý boj o přežití v nepřírozeném prostředí. A přitom unikat lidské pozornosti. To všechno zachytili ve filmu Planeta Praha prostřednictvím několika málo hlavních hrdinů.

Tvůrci se snaží o přírodě vyprávět jinak, pozorují město z perspektivy živočichů i rostlin. Ukazují nám, jak vnímají pro nás všední prostředí ulice, kdy pukliny v omítce, nebo jas pouliční lampy má pro tyto tvory zcela jiný význam. Město je pro faunu i flóru doslova ostrovem, či možná souostrovím v poměrně nehostinné kulturní krajině. Jedná se o jakési alternativní krajiny. Některé z těchto ostrovů mají jen krátké trvání, jiné tu jsou dlouhou dobu a poskytují prostor plný pestrého života.

Praha je odlišná od jiných evropských měst, neboť v ní působí spousta jevů na poměrně malém prostoru a jejich dlouhodobý souběh vytváří velice osobitou krajinu. Je to už samotné pestré podloží, ze kterého Praha vyrůstá. Důležitou roli hraje řeka Vltava s několika menšími přítoky, které místy vytvářejí hluboké kaňony. Rozsáhlý meandr Vltavy, který tvoří jádro celého města, způsobuje, že je pražská krajina exponována do všech světových stran na velmi malém území. To má obrovský ekologický a klimatický dopad. Unikátnost pražské krajiny ovšem netkví jen v jejích přirozených předpokladech. Podepsala se na ní dlouhodobá interakce mezi krajinou a lidmi, kteří ji obývají. Území Prahy bylo osídleno dávno před vznikem města v dnešní podobě.

Donedávna byl venkovem například i západní okraj Smíchova, Dejvice a Bohnice s Prosekem. Toto pohlcování původně zemědělské krajiny, ve které se tradičně hospodařilo, způsobilo, že se velké úseky původně venkovské krajiny najednou ocitly uprostřed měst. Proces suburbanizace probíhá stále i v dnešní době. Praha má i dnes místa plná nové divočiny jako jsou brownfields a jiné vágní terény. Nerovnoměrně se rozrůstající město vytvořilo velké množství volných prostor, kde nedošlo k urbanizaci prostoru a tak se tyto místa změnila v „zóny nikoho“, které často leží na okrajích masivních liniových staveb, jako jsou dálnice nebo pražský okruh. A na těchto místech rostou rostliny a žijí živočichové.

S pomocí filmu hledíme odpovědi na tyto otázky:

Co činí město městem?

Co je prapůvodem jeho výjimečnosti?

Jak moc se liší pražská krajina od svého okolí?

Je Praha spíše od přírody oproštěnou krajinou, do které se postupně příroda navrácí?

Je město pro zvířata past, nebo příležitost?

Film před námi otevírá ještě další témata, kterých se lze různě chopit ve výuce:

Jaká je perspektiva zvířete?

Praha jako souostroví přírodních ostrovů.

Praha akumulátor tepla.

Rostliny v městské krajině

Praha jako zimoviště ptáků

Světlo jako nebezpečný odpad

Predátoři v Praze

Nová komponovaná krajina

Nové pražské druhy

Příběh o putování z Korsiky do areálu nemocnice v Krči

Kosi a zpěvné ptactvo v Praze

Endemiti Čech v Praze

Kdo se plazí v Praze

Akát a Pajasan

Houby v pražských tropických sklenících

Hmyzí invaze a expanze

Život na střeších

Život v kolejišti

Pražské ostrovy na Vltavě

Pražské velkoparky (Letné, Vítkov, Stromovka, Petřín...)

Dokážete najít ve výuce některé odpovědi?

Slovníček základních pojmů najdete jako samostatnou přílohu.

4. Inspirace pro výuku s filmem

4.1. Před návštěvou filmu

Na projekci můžete žáky připravit s využitím traileru k filmu a krátkou diskuzí.

Otázky k diskuzi:

Jak se liší dokumentární film od filmu hraného?

Popište si hlavní rozdíly.

O čem mohou dokumenty vypovídat?

Znáte jiné filmy, ve kterých hlavní roli hraje zvíře?

Může mít dokumentární film příběh?

Co je to wildlife dokument?

4.2 Po zhlédnutí filmu

Zkuste zachytit první dojmy. Zjistíte, co žáky skutečně zaujalo. Všimnou si jiných částí filmu, než jste čekali? V diskuzi vycházejte z toho, co je upoutalo. Zaznamenávejte si témata a motivy, které zmíní a rozvedte je při dalším programu.

Otázky k diskuzi:

Vraťte se k otázkám kladeným před návštěvou filmu a snažte se na ně znovu hledat odpovědi.

Co je hlavním tématem filmu?

Kdo a co ve filmu vystupuje, kdo jsou hlavní hrdinové filmu? Má film nějaké hlavní postavy?

Co jim po projekci nejvíce utkvělo v paměti?

V čem se film líbil a co naopak nebavilo a proč?

Zaujala některá část filmu napětím, či komikou?

A především, dozvěděli se něco nového?

Po filmu můžete vyzkoušet pozornost diváků přímo testem, který je součástí samostatných příloh. Nebo jen vybranými otázkami z tohoto testu pozornosti.

5. Projekt “Městské ostrovy”

Vydejte se do vašeho města nebo čtvrti a objevujte dosud nepoznané přírodní ostrovy - hledejte kouty přírody ve městě, hraniční zóny mezi městem a již volnou krajinou, opuštěné továrny, nádraží, méně viditelný rub města.

- dokumentujte jejich polohu, zkuste změřit jejich rozlohu.
- vyberte si jeden z ostrovů a pečlivě ho prozkoumejte.
- zjistěte, jaké rostliny a zvířata se tam vyskytují, k jejich určování můžete užít různé mobilní aplikace jako jsou například:

iNaturalista je aplikace, která díky velké komunitě vědců a přírodovědců vám umožní identifikovat rostliny a zvířata (včetně hmyzu).

Hlasy ptáků je název aplikace, která funguje jako databáze asi dvou stovek druhů, jež se vyskytují na našem území. V aplikaci najdete abecední seznam ptáků pro identifikaci.

Pl@ntNet je obrazová neplacená aplikace pro určení rostlinných druhů. Aplikace pomáhá správně určit druh rostliny z fotografií pomocí software pro vizuální rozpoznání.

FlowerChecker funguje tak, že vyfotíte neznámou rostlinu a zašlete ji expertům, kteří ji pro vás identifikují. Rozpoznání rostlin neprobíhá strojově, ale hodnocením téměř 50 expertů na botaniku. Vyfotit můžete také lišejníky, mechy a houby.

Plant.id umí nyní určit přes 10 tisíc druhů rostlin a přes 800 druhů hub.

Děti mohou při terénní práci využít své mobilní telefony k fotografické nebo filmové dokumentaci prostoru i druhů rostlin a zvířat. Dnešní mobilní telefony jsou na to velice dobře vybaveny a není potřeba náročné technické vybavení.

Při fotografování, či natáčení krátkých filmových sekvencí se patří dětem připomenout i několik základních pravidel.

Volba hlavního motivu - zvolit základní motiv snímku z viděných prvků umožní, jak obraz nejlépe komponovat.

Měnit úhel kamery - Fotí-li například šneka, ať ho zkusí vyfotit nejen typicky shora, ale též z perspektivy jeho očí.

Sledovat pozadí - vnímat i to, co se nachází v pozadí za hlavním objektem, aby snímáný objekt s prostředím nesplynul.

Přiblížit se - s kamerou dojít až ke snímanému objektu, je-li to možné. Digitální zoom používat, když už nejde jít blíže.

Pravidlo třetin - Nejznámější užívané pravidlo kompozice. Využívá rozdělení obrazu na třetiny pomyslnými svislými a vodorovnými čarami. Hlavní objekty jsou umísťovány na průsečíky těchto čar, nebo na čáry samotné.

Nasnímaný materiál je potřeba dále zpracovat. Ať už jako jednotlivé snímky určené k popisu zkoumané oblasti. Nebo jako materiál pro filmové vyprávění. Ze získaných snímků mohou tvořit skladebné cvičení, stříhové montáže z obrazových prvků s cílem vizuálně vyprávět plynulý děj o získaných informacích. V případě fotografií se nabízí pracovat s vytištěnými fotografiemi, které můžete umístit ve třídě, či ve škole.

Případné video sekvence lze upravovat přímo v mobilním telefonu, například v bezplatné aplikaci FilmoraGo, která má intuitivní ovládání. Ale vhodnější je zpracovat natočený materiál ve vybavené IT učebně v některém z dostupných stříhových programů.

Výsledek bádání nemusí být zveřejněn jen na nástěnkách školy, ale digitalizovaná data lze prezentovat i online. Ať už prostřednictvím sociálních sítí, nebo jinou cestou.

Při tomto druhu činnosti lze kombinovat práci v kolektivu a jednotlivců.

Krom základních pěti kompetencí stanovených v RVP program posiluje aktivním způsobem digitální gramotnost.

6. Projekce filmu a kontakty

Premiéra filmu: 4. srpna 2022

Školní projekce filmu Planeta Praha za zvýhodněné vstupné ve vámi zvoleném termínu objednávejte pro pražská kina: Aero, Přítomnost (Praha 3), Světozor (Praha 1), Bio Oko (Praha 7) na kontaktu: LADA ŽABENSKÁ, +420 770 124 558, skoly@aerofilms.cz

V ostatních případech školní projekci za zvýhodněné vstupné objednávejte přímo u svého místního kina, které vám projekci rádo zařídí.

K dispozici vám jsou i lektori z Aeroškoly nebo ze Studia Scala, zejména pro možnosti plnění audiovizuálních úkolů.

Distribuce:

Film Planeta Praha distribuuje v České republice společnost Aerofilms. Pokud chcete zařadit tento film do programu svého kulturního zařízení, kontaktujte RADEK RUBÁŠ, +420 777 161 402, program@aerofilms.cz

7. Samostatné přílohy:

Obrazová příloha - obsahuje fotografie zvířat, které jsou zachyceny ve filmu

Slovníček základních pojmů ke 3. kapitole.

Kvíz - test pozornosti